

Scrisori de Grigorie Alexandrescu

INTRODUCERE.

Gr. Alexandrescu este un scriitor, pe care toți cetitorii îl iubim deopotrivă, și cei naivi și cei critici, și tineri și bătrâni, și liberali și conservatori, și buni și răi. De ce oare?

Mie mi s'a părut că una dintre cauzele cele mai însemnate ale popularității sale este cruțarea cu care el privește lucrurile omenești, zimbetul ce-l are încă pe buze și când spune adevărul cel mai crud, intimitatea ce-o acordăm conștient sau inconștient oricărui predicator de acest soi. Alexandrescu nu-i un trăsnet, când lovește; el nu poate fi, pentru-că iubește pe toți și pe toți îi bate ușor pe umeri în vreme-ce le spune înțepătoare sale adevăruri. El te îngăduie să te-apropii; iar, după ce i-ai simțit superioritatea, te-apropii singur, nechemat; și el este vecinic îngăduitor: iubim mult omul și ni se pare că iubim numai pe artist.

Firea aceasta fericită se desvălește cu toată intimitatea, nestăpinită de nici o considerație, în scrisorile de față. Și de-aceea, chiar dacă n'ar avea și altă valoare, decît a documentului uman, merită să explice alcătuirea unui suflet din care au eșit și versuri celebre, ele merită să fie tipărite.

Nu se vor găsi, ce-i drept, analize întinse. Alexandrescu este sobru în expresie; dar atributele puține, pe care le dă înțimplărilor și oamenilor, sînt totdeauna luminoase sau cel puțin nu lasă nici o îndoială asupra părerii și simțirii lui.

Viața omenească o cunoștea din toate părțile ei: El putea să pună piciorul în noroiul ei și în acelaș timp își simțea capul liber. Idealul rămînea deasupra, neatîns, nescoborit, cum stă Duhul-sfînt în icoane, întinzînd aripi blinde de porumbel asupra acelor, pe care cerul îi iubește. Cunoștea bine viața și de-aceea vorba lui este, totdeauna vorbă de dascăl înțeleghător.

Gusta viața și nu fugia niciodată de bucuriile ei : Un bal este un eveniment despre care ține să scrie și amicului său ; pantofii mici și ochii frumoși îl fac să tresară ; bucuros deschide ușa sa chiar și femeii ușuratece. Și totuși par'că-l vezi încrețind fruntea și par'că l auzi totdeauna întrebînd : De ce să nu poată fi și alții fericiți ?

Partea de scrisori, care vorbește despre fericirea altora—acești alții erau amicii lui, nația lui—va interesa firește mai mult: Cum era gata oricînd să sprijinească o faptă bună, să scrie, să informeze cu graiul și scrisul, să critice, să îndemne la luptă, toate aceste fapte bune se vor vedea scrisoare cu scrisoare.

Intimplător scrisorile încep cu anul 1842, cînd el avea un nume făcut deplin, iar Ghica începea a fi privit de toți ca om învățat, de care viitorul va ține seamă : Ei vorbesc deci și despre treburile țării, la început mai ales cum se reflectă în literatură, mai apoi cum se desvoltă cu preferință în politică. Despre literatură se vorbește mai cu seamă până în 1844, cînd corespondența se intrerupe, pentru a reîncepe la 1849, după plecarea lui Ghica la Constantinopol, și pentru a lua acum caracterul unei corespondențe de informație politică.

Epoca aceasta din urmă este discutată în două publicații istorice și cunoscute despre principii Bibescu și Știrbei. Se poate deci controla și cu ele cum vedea Alexandrescu. Eu nu voi controla, deoarece aici nu-i nici loc, și'n general nici grabnic să hotărîm dacă a văzut totdeauna bine sau nu. Aici lăsăm corespondența să vorbească neîmpiedecată de comentarul greoiu al istoriei prea conștiențioase. Citeva note, pe ici, pe colo, au fost totuși de nevoie. N'am explicat însă nimic ce se poate bănuși exact sau ce se explică dintr'o scrisoare prin alte scrisori.

Scrisorile au fost păstrate bine de Ghica, care le-a depus la Academie, unde au numărul 501 în seria manuscrisurilor. Cu toate acestea unele s'au pierdut.

Colecția lui Ghica o sporesc cu o scrisoare, care s'a publicat în *Gazeta de Transilvania* și care nu merită să rămînă îngropată acolo. Este o scrisoare relativă la încetarea *Propășirii* *).

București, 2, VI. 1906.

G. Bogdan-Duică

*) Datele scrisorilor, care sînt cuprinse între paranteze, sînt stabilite de mine. Din cauza aceasta ordinea scrisorilor diferă de-a manuscrisului.

S C R I S O R I L E

I.

București. 1842 Ghenarie 20.

Iubile prietene!

Știi că cu câteva zile înaintea plecării tale să vorbia de o partidă hotărâtă a să face la moșia polcovnicului Odobescu și că nu eram încă hotărât să mă duc ¹⁾

Dar cea ce nu știi sau cea ce trebuie să știi mai bine este că m'am dus și s'au împlinit cuvintele tale că adecă inima mea nu să pote înprotivi cind este vorba de pantofi mici și de ochi frumoși. Dar m'am dus. o mărturisesc spre umiliința mea și nu m'am căit. De am petrecut bine, te las să judeci tu, care cunoști persoanele acelei soțietăți și care te unești cu mine la părerea că din toate iluziile vieții cea mai plăcută este femea. Nu socoti însă că buna petrecere m'a făcut să te uit. Din protivă am vorbit sau ca să zic așa au vorbit foarte mult de tine, lucru ce cu tot prieteșugul nostru nu prea mi-ar fi venit la socoteală de te-aș fi știut mai aproape; însă pe morți și pe cei depărtați nu trebui să-i pizmuim. Așa ia seama să nu te întorci, căci atunci voi fi silit să te omor însu-mi.

Scrisoarea ta ²⁾ am priimit-o la țară, dar să vedea că a zăbovit o lună la Focșani, căci coconu Take ³⁾ a priimit-o deodată cu scrisoarea de la Iași.

N'am perdut nici o zi după întoarcerea mea ca să cant dovezile învățaturii tale pe care abia le-am descoperit într'un colț al dulapului. Crez că n'ai fi avut așa mare trebuință de ele și că singură înfățișarea ta a fost destulă ca să mărturisească în favorul științelor ce ai.

Aștept cu nerăbdare să mă înștiințezi de poziția în care te afli și de nădejdele ce ai, căci singura idee că soarta îți e plăcută poate îmbunătăți pe a mea. Intre noi este o legătură nu numai de obicei, dar de gândiri și de sentimente care însuflă adevăratul prieteșug și desăvârșita încredințare.

Înștiințează-mă pă larg de toate; spune-mi de ai dat acele versuri ⁴⁾, de ai avut prilej a face vreo propoziție ⁵⁾; ferești-te

1) „Cavalerul” Ioan Odobescu era pe atunci „ajutorul șefului oștirii”; bărbat de vreo 49—50 ani (se născuse în 1792). Soția lui († 16/28 Nov. 1886) se născuse la 1810; ea era din familia Caracaș. Domnișoara Odobescu a devenit baroneasa d'Avril.

Odobescu înaintează abia în 1845, după dimisia șefului C. Ghica, spătar ad interim (11 Iulie). *Domnița lui Bibescu* de G. Bibescu, I, p. 571.

2) Din Focșani, din drum.

3) Tatăl lui Ghica.

4) Le dase. *Calendarul pentru poporul român* al lui Cogălniceanu, pe 1842, deci cel puțin din Dec. 1841, anunța (p. 54) că „ediția miniatură” a lui Gr. Alecsandrescu este sub tipar. A și apărut în 1842.

5) Guvernului și Domnului.

însă de a cere pentru mine vre un loc la școală : sint multe cuvinte care nu m'ar ierta să primesc și aș vrea mai bucuros un post în slujba administrativă sau judecătorească.

Iancu Văcărescu este să vie peste citeva zile acolo. Așa, de aș ști ceva hotărît, aș putea veni cu dînsul, fiind-că mi-a propus.

Daca poeziile mele nu s'au tipărit încă, roagă pe d. Cogălniceanu să pue versurile de mai jos, peste care didei din întimplare în niște îndreptări ce voiam odată să fac ; să le pue, zic, cel dintîi, cele două dintîi în *Epistolă către Cantacozino sau viața câmpenească*, cel de al doilea în *Mingiarea* adresată unei tineri femei și cel de al treilea în elegia *Cînd dar o să guști pacea, o inimă mîhnită*, să înțelege că fleșcare în locul altui vers, care îl veți găsi cu ochi închiși ¹⁾. Iată și versurile.

Departo d'ai puterii
Tovarași nelegiuți,
De cursele nedreptății.
De oameni neomeniți.

Versurile acestea s'au prefăcut așa, căci m'am gîndit că nu trebuie să vorbesc de frînghie în casa spînzuratului, mai ales dacă soarta mea va voi să rămîi aici.

2. Glasu-ți este esența cereștei melodii...
3. Cînd omul nemurirei, al veacurilor far....

De o camdată n'am vreme să-ți scriu mai mult. Nădăjduesc că nu vei zăbovi a-mi răspunde.. Silește te asemenea să-mi trimiți și bani ²⁾, căci știi de am trebuință.

Adio, iubite Iancule. Minutul cînd voi afla că putem fi nedespărțiți, va fi unul din cele mai plăcute ale vieții mele. Al tău.

G. Alexandrescu.

P.S. Miine es'e nunta Predescului.

II.

București, 1842 Februarie 10.

Iubite Iancule !

... Elenca n'a venit pe la mine s'o spovedesc. Și această pagubă o sint dator poate lipsii mele la țară. Dar zilele astea am

1) Rectificările cerute de poet nu s'au făcut la pag. 75, unde rămăseră versurile :

Departo d'ai tiraniei
Miniștri nelegiuți.
De cursele vicleniei
De oameni neomeniți ;

dar s'au făcut la pag. 127 și 133, pentru care pagini schimbările sosiseră la timp.

2) Onorarul de autor !

de gînd să o poftesc formal, ca să-i spui din parte-ți ceva d'ale lumii ș'apoi să-i arăt un joc ¹⁾).

Cluburile sînt după cum le cunoști, ba încă și mai monotone, col puțin pentru mine, dar mă duc de urît, căci n'am ce să fac.

Obșteasca a făcut o doleanță către prea înălțatul, arătîndu-i nenorocirea țării și starea în care se află ²⁾. Ei au vrut să o facă pã taină, dar știi cum să păstrează tainele între Dumnealor, așa încît a ajuns să să facă propunerea de față. Pînă acum nu să trimesese ³⁾. Bine ar fi să nu prea vorbești de aceasta sau cel puțin să nu o dai ca veste de la mine. De ispravă te voi înștiința...

G. Alexandrescu

III.

1842, Martie 17.

Iubite Ghica!

... Voinescu ⁴⁾ mi-a spus cele ce îi scrii pentru mine. Bănuiala ce ai că D. Donici nu mi-a trimis bani e prea întemeiată. Mă gîndesc dacă nu trebuie să stric învoirea și să nu mai tipăresc poeziile sau să le opresc toate, pã seama mea, de vreme ce unul din noi n'a păzit condițiile, căci este mai mult de un an de cînd i-am trimis manuscriptul și banii trebuia să mi-i trimită îndată. Spune-i, te rog, că mi-ai scris și că l'aș pofti să-mi însemneze prin cine mi-a trimis banii, ca să-i ceiu de la acel om judecătorește sau în sfîrșit îl rog să-mi spue pricina pentru care nu mi-i plătește. Mi-ar părea însă foarte (rău) să mă stric cu acei d-ni pentru o pricină așa de mică.

Dacă numai tipărirea să va fi isprăvit, atunci adu-ți aminte însărcinarea ce ți-am pus să legi două exemplare frumos și să le infățișezi prințului. Ba încă ar fi fost bine să tipărești o foaie cu adresa cuviincioasă ⁵⁾).

Vream să-ți trimit adresa obșteștii adunări, care din scri-soarea taică-to am înțeles că nu ați văzut-o. Dar să spui drept, mi-a fost teamă să nu să rățăcească. O mulțime de lume să grămădește în toate zilele la ușile adunării ca să asculte răs-

1) Poate artista Elenca, despre care bătrînul Ollănescu spune lui D. Ollănescu (în *Teatru la Romîni*, II, I, p. 62 (nota) și 89), că „ochii ei șireți și mînea ei fluturatăcă o purtau mai cu drag la alte îndeletniciri“, decît la artă. Ar fi fost o cunoștință din epoca Filarmoniceii!

2) În „doleanță“ Adunarea obștească folosia aceleași cuvinte: „starea cea tristă, întru care să află astăzi țara“. Era adresa către Domn, votată la 12 Februarie 1842 (*Analele parlamentare*) vol. 11, p. 21 și (23). Să pare că poetul îi cunoștea cuprinsul înainte de-a fi fost depusă în adunare.

3) S'a trimes cu data 14 Febr.

4) Ioan Voinescu II.

5) De așezat în fruntea volumului, ca dedicație.

punsul M. Sale, care să așteaptă de atita vreme și care trebuie să fie prea frumos de vom judeca după zăbava cu care să lucrează...

Eu petrec cum dă Dumnezeu, mai mult rău decît bine. Plăcuta familie¹⁾ a plecat iarăș la țară și așa mă aflu ca un pește pã uscat.

Arată închinăciunile mele D. D. Cogălniceanu, Negri, Alexandri, Negruți și cl... Al tău prieten

G. Alexandrescu

IV

(Stampila poștei este din 10 Martie 1842).

Iubite Iancule!

Zici că mi-ai scris mai mult de zece scrisori, în vreme ce eu n'am priimit decît una dela Focșani. Aceasta mă face să intru la bănuială că poate le-o fi prins cineva din voitorii noștri de bine. Apoi nu pociu să înțeleg cum nici de la mine n'ai mai luat alta, de vreme ce ai priimit atestaturile care m'ai însărcinat să le caut și cu prilejul cărora ți-am scris. Dar să le lăsăm acestea fiindcă știu că ești în favor lingă unele rochi și prin urmare ocupația ce îți dau te face să uiți numărul scrisorilor trimise sau priimate.

Eu sînt hotărît după indemnul tău să întreprinz voiajul ; aștept numai să-mi trimiți banii de la Donici, fără care nu pociu pleca și să mă înștiințezi de te-ai mutat și unde, ca să trag acolo. Vezi să n'apuce Donici să plece iar la țară și atunci adio pentru mai multă vreme bani și voiajuri.

*Scrisoarea către pulăi și șarle*²⁾ n'am dat'o, fiindcă polcovnicu n'a găsit-o cu cale și mi sã pare că are cuvînt ; îți va scri singur pentru ce....

După cum auz, să mașinează niște lucruri drăcești, în care spun că Iliad este comprometat. Dar Dumnezeu știe în capu cui s'or sparge. Ce oi afla ți-oi mai scri³⁾.

Numirea ta de profesor⁴⁾ a făcut plăcere la toți.

Grăbește-te a-mi răspunde mai curînd, și a-mi trimite bani, căci arz de dorința de a pleca⁵⁾. Al tău prieten.

Gr. Alexandrescu

1) Odobesru.

2) Versuri.

3) Era vorba de-o conspirație, în care după rapoartele consulului francez Eliade ar fi jucat rolul de agent provocator (Rapoartele inedite, la Academie, vol. X, p. 181 și urm.), iar stăpînirea lui Ghica era să aibă glorie de-a fi suprîmat niște revoluționari, lucru plăcut Rusiei. Eliade s'a explicat în *Curierul românesc* dela 11 Mai 1842.

4) La Academia mihailleană, ca profesor de inginerie. V. A. Urecke, *Istoria școalelor*, II, p. 217—219.

5) Din adresa acestei scrisori să vede că I. Ghica locuia la Iași în casele spătarului Alexandri.

V.

București, 1842 Aprilie 15.

Iubite Iancule!

Afurisite să fie acele poale curate, de care îmi vorbești și care negreșit trebuie să fie pricina nevenirii tale. Dar ce să zic, asta este o boală de care însu-mi am pățimit adesea și prin urmare sînt iertător pentru cei ce să află în asemenea stare. Crede însă că mi-a părut foarte rău de această împiedecare, mai ales că vreau să mergem împreună la nunta Dohtorului.

Pă Elenca asemenea trebuie s'o fi costisit mult. Adevărat că n'am întilnit-o ca să-i spui de venirea-ți. Dar de voi pune mîna pã dînsa, nădăjduesc să o mîngii cum se cade.

Eu nu viu în sărbători, de vreme ce sărbătorile nu le petreci în oraș; ba, ca să te imitez, mă duc și eu a petrece săptămîna mare la moșia Nimfelor pe care le cunoști¹⁾. Apoi la Dumineca Tomii adio Nimfe și București!

Banii de la Donici i-am prîmit și i am chieituit sănătos. Dar Sali, prietena d-le nu s'a învrednicit să ia măcar o para....

De poci să mai îmi scrii înaintea plecării, nu faci rău. Cit pentru comisoana de a-ți aduce ceva parale părintești, fi sigur că nu voi uita (daca mi le vor da), căci am o presimțire că o să ne fie de mare folos. Foile de geometrie le voi căuta și ți le voi aduce.

Dupe aici nimic interesant. Obșteasca adunare s'a închis pînă după sărbători și deputații au plecat pe la moșii ca să vază ce mai face țara.

Tudorache Popescu a scris M. Sale o scrisoare cerînd despăgubire pentru vre o patru sute de mii lei ce zicea că a dat rușfep postelnicului și Bălăceanului ca să-i facă niște mici slujbe. Vodă a orînduit comisii și pentru că Popescu n'a avut dovezi a poruncit să să scoată din slujbă....

Gr. A.

VI

București, 1842, Mai 6.

Iubite Iancule,

...La moșia unde am fost de paște ți-am găsit o mireasă și ți-am hotărît nunta. I-am propus încă să mă cuñun în locu-ți, *par procuration* și să prîimesc zestrea, ca să opresc aurul și să-ți aduc mireasa. Adio! N'ain vreme să-ți scriu mai mult, dar te iubesc și te doresc și aceste simțiri plătesc cit toate scrisoriile.

1) Odobescu.

VII

București, 1842 Mai 18.

....In zilele acestea a sosit aici un general din suita împărătească; nimeni nu știe de ce a venit, dar lumea vorbește multe.

Ieri am întâlnit la obșteasca adunare pă Anagnosti ¹⁾, care m'a întrebat despre tine și m'a însărcinat să-ți scriu din parte-i multe închinăciuni...

VIII

București, 1842, Iunie 10.

....Eu încă n'am priimit eczampleru de poezii, care zici că mi l-ai trimis și n'ar fi rău să cercetezi acolo ce s'a făcut ca să mă scapi de o grijă care mă supără. Scrie-mi asemenea ce îndreptări au să să facă și de către cine.

Voinescu printr'o scrisoare ți-a trimis o nuvelă intitulată *Farcaș* și tot de odată te-a rugat să spui la redacția *Glanerului* ²⁾ că a priimit numai numărul din urmă și că ar dori să aibă colecția întreagă. Dar nu știe de ai luat scrisoarea, căci n'a priimit răspuns. El îmi zise asemenea să-ți scriu că atlasu lui Vese ³⁾ este pe sfârșit și ar dori să întreb pe Asachi prin ce mijloc să-l trimită, căci prin poștia ordinară este foarte cu greu.

Pe aici fierbe lumea; Turcu ⁴⁾ a sosit astăzi, dar nu să știe ce o să iasă din venirea lui. Să zice că el a adus prințului o sabie de mare preț; de va fi să ne tae cu dinsa, cel puțin capul tău este la siguranție. Să sună asemenea că cea mai mare parte a boerilor de opoziție au făcut o jalbă tainică către Rusia. Dar s'a găsit unul din ei care i-a trădat. Orcum va fi, nu vorbi despre aceasta.

Nenea Gogu în sfârșit a plecat astăzi ⁵⁾.

Nu mă aflu în dispoziție să-ți scriu mai mult, căci sînt nemulțumit de mine și de lumea cealaltă. Ți-aș spune pentru ce, dar nu voi să turbur plăcerile tale. Mă mărginesc numai să înprospătez încredințarea prieteșugului care îl meritezi atîta de bine și cu care să va mingiia totdeauna al tău prieten

G. Alexandrescu

1) M. Anagnosti era un literat, care făcea parte din *Societatea literară*, condusă de I. Voinescu II. M. Anagnosti scrisese la 1837 broșura *La Valachie et la Moldavie* (Paris) și la 1841 o carte *Les idées de la Revolution et les affaires d'Orient* (Paris). Il influențase, între alții, Lammennais. Orientul îl da pe mina Rusiei, înțeleasă însă cu Franța, deoarece chestiunea Orientului *n'est plus seulement russe, ci européenne* (p. 228).

2) *Le glaneur moldo-roumain. Spicivitorul moldo-roman*, 1841. Iași. Despre nuvela *Farcaș* n'am nici o știre.

3) Dr. Eduard Vehse, *Table istorice*, apărute în București cu data 1841, nu cu data cînd s'a terminat tipărirea.

4) Era Esc. Sa Harizighi Mustaseri Șehib-Efendi, mădularul sfatului imperiului otoman și director al ministeriului treburilor din năuutru, care trase în gazdă la logofătul I. Manu, cum scrie *Curierul* din 12 Iunie.

5) Pleca la Paris cu un ajutor de studii din fondurile mitropolitului Dosotei. Cf. și manuscrisul p. 6. v.

IX

(1842, toamna).

... Ne aflăm încă la vii, unde poate să mai zăbovim vreo două săptămîni. Aici fiind silit să șaz în casă, am scris cîtva la voiajul nostru și aștept notele mineralogice ¹⁾. Vezi să fie cit să va putea mai deslușite și mai lesne de înțeles pentru tot felul de cititori.

De vrei să ne scrii aici, adresează scrisorile la Niculache Lahovari, noul otcircuitor ²⁾..

Silește pă D. D. editori să-mi trimiță mai curînd rămășița de 40 eczemplare, oprînd cite îți trebuiesc sau trimite-mi-le însuți prin poștia rusească recomandîndu-le D-nei Iacovencu ³⁾.

M'am mirat indestul negăsînd în album portretul Cămărașoaii ⁴⁾. În necazul meu am adăogat la voiaj cîte-va rînduri în care critic amar talentul tău de zugrav. Iată ce zic în articolul Ocnelor mari :

„Iancu Ghica, încîntat atît de manierele, cit și de frumusețea gazdei noastre, i-a scos pe furîș portretul. E de prisos să laud aplecarea ce are la desen, căci poate ca prieten să fiu bănuît că îl pîrtinesc și că am privit lucrarea cu ochii amorului. Atîta numai spui că după ce mi-a arătat portretul, făcînd jurămint că este femea cămărașului, pă care o vedeam în tot ceasul, m'am incredîntat că tovarășul meu are un talent deosebit pentru... mineralogie” ⁵⁾.

Îți place ? Și mai furi altă dată portreturi ?

Iar mai adaog să nu uiți a da persoanei știute două eczemplare bine legate, îndată după sosirea sa și să ne scrii mai curînd... Al tău prieten

Gr. Alexandrescu.

X.

1842. Noemvrie 23.

Iubite Iancule!

Am văzut răvașul D. Donici și te rog să-i răsponzi că nu

1) Voiajul e descris în *Memorial de călătorie*. (Ed. III a poeziilor lui Alexandrescu, p. I și urm.) Gh. și Al. îl făuseră în August 1842.

2) Nicolae Lahovary era ocircuitor în județul Buzău.

3) Ignatie Ia(n)covencu era „cavaler” rusesc de-al treilea clas (*Domnia lui Bibescu*, II, p. 58). El voia să caute pela 1845 metale, ca și Trandafilloff, dar cererea nu i s'a admis. Doamna Ecaterina Iacovenco și fiica ei, Sofia, erau la 1845 membre ale *Societății literare* din București. Sofia Iacovenco s'a maritat după Nicolae Kretzulescu, membru al Academiei și fost-ministru. Iacovencii erau înrudiți și cu Odobeșcii, ceilalți prieteni ai scriitorilor noștri. De cînd și cum nu știu

4) Albumul era o publicație a lui Cogălniceanu și ecrcului său. (La Academie nu s'a aflat).

5) Gluma se află și în memorial în ediția dela 1863, p. XII—XIII.

știm dacă subț Domnia viitoare poeziile vor avea soarta ce au avut subț Ghica. Dar nădăjduim că nu.

Cit pentru acelea ce mi se cuvin D-lui n'are de cit să ți le dea și apoi este treaba ta să mi le trimiți cum vei putea. Incredințază-l că n'am de gînd să le vînz, ci să le dăruiesc pe la unele persoane care nu obișnuiesc să cumpere nici odată cărți ruminești și că prin aceasta poate să înlesnesc D. D. editori slobozenia de a trece cite vor voi spre vînzare.

D-lui Cogălniceanului arată-i că mă voi sili cit îmi va fi prin puțință să i împlinesc cererea.

Te plîngi că nu-ți scriu nimic despre intrigile politice; în adevăr ele sînt atît de încurcate încît nu știi de unde să le iei căpățiul. Iorgu Bibescu a sosit mai alaltăeri și a reclamat în protiva scoaterii sale din listă, de unde îl șterseseră subț cuvînt că nu are 40 de ani. ¹⁾ Să zice că sînt multe probabilități în favorul lui. Dar în starea lucrurilor nimeni nu poate fi sigur de nimic. Cit pentru mine sînt din partida aceluia care va izbuti să să facă. Tata Ioniță Fălcoianu are mari nădejdi, pentru că s'a tocmnit cu un *escamateur* anume Rodolf, ²⁾ ce să află aici, să escamoteze colora neagră a bilelor ce să vor pune la dînsul și să le albească pe toate....

Aștept cu nerăbdare numărul I iu al jurnalului vostru, ³⁾ dar îmi pare cam rău că o să văz și versurile mele, care ați fi făcut mai bine să nu le tipăriți, căci nu plătesc nimic. Nădăjduiesc că voi profita mult din critica d-lui Alexandri, pe care te însărcinez să l imbrățișezi de trei ori din parte-mi.

Văz că nu-mi spui de ai înfațișat Prințului eczemplarele ce aveai de gînd să cumperi. Oare nu te-o fi încredințat cineva că și aceasta este supărător la reputația mea? Răspunde-mi, căci voi să știu ce ai făcut.

Polcovnicu zice să-i trimiți caleașca, că prea chiețuește mult cu birjile.

Aseară am petrecut cu niște pantofi frumoși care mi-au vorbit de tine și mi-au întărit jaluzia. Al tău prieten

Gr. Alexandrescu.

XI.

1842, Decemvrie 4.

.....Nu știu de ați auzit pă acolo de o broșură satirică ce s'a răspîndit pă aici împotriva unor persoane puternice și al căreia rezultat poate să pue ură între oameni, ba încă să și com-

1) Bibescu a fost înscris de Adunare în lista boerilor eligibili la 27 Nov. 1842.

2) Rodolfo era scamatorul, căruia Eliade i-a adresat (1843, 1 Ian.) o odă *Lu Rodolfo*.

3) *Propășirea* ce se prepara de-acum.

prometeze, pă cum zic unii că ar fi făcută de Valian: să te fe-rească Dumnezeu de asemenea prieteni... ¹⁾

Gr. A.

XII.

București, 1842, Decembrie 15.

Iubite Iancule

Nu știu pentru ce m'ai pus la uitare. Să vede că ai învățat cochetăria de la femei și socotești că scriindu mi rar te faci mai dorit. Dar aceasta e anevoe. Or cum va fi, te rog să te întorci la obiceiul cel vechiu, care este și cel mai bun. Ți-am scris mai deunăzi o coală întreagă; ți-am scris asemenea și în scrisoarea coconului Take, dar la nici una nu mi-ai răspuns. Gîndește-te că n'o am întru nimic să fac o satiră asupra tăcerii tale.

Am auzit că ai scris polcovnicului că nu poți veni în sărbători, după cum ne făgăduiai și imi pare rău, căci imi făceam o idee plăcută de petrecerea ce era să avem pă aici; imi închipiam cum era să te văz după perdea la Tarsița.

A propos dă Tarsița, trebuie să știi că acum s'a aruncat în politică și că tratează pricina orientului.

Am vorbit de tine cu postmeșterul de acolo, d. Pecold, ²⁾ vesel bătrîn și curtezan din cei mai de frunte.

Poenaru mi-a spus că manuscriptu asupra lui Carol să tipărește aici și prin urmare nu mi l-a dat. Nu știu de trebuie să crez că v'a răspuns despre aceasta ³⁾. Mi-a zis asemenea că după ce vor lua sfîrșit frămîntăturile politice să va apuca a scri cîte un articol pentru jurnalul vostru, din care nădăjdueste că ii veți trimete cîteva exemplere ca să le împartă.

Aș vrea să știu cînd o să iasă acel jurnal, căci mi s'a urit așteptînd; apoi am și nerăbdare să văz critica poeziilor mele din care sint sigur că voi profita mult.

Aleksandru Golescu s'a întors, dar de un ochiu nu vede. Iancu Florescu a venit asemenea. L'am întîlnit la vre o doă baturi și la cea dintii vedere am priceput că trebuie să fi avut la Paris cel mai bun profesor de joc.

Simbătă să face alegerea Domnului, dar nu socoti că o să te înștiințez cine s'a ales pînă nu mi-ai răspuns la scrisoarea trecută.

Imi pare foarte (rău) că nu poți să-mi trimiți poeziile, căci acum ar prinde mare loc. Dar mai fă vre-o cercare; pune și pă

1) Broșura lui Vaillant are titlul *Épisodes de la question d'orient: Russie, Valachie, Moldavie. Paris 1842*. Fiînd cu neputință să să aleagă Cimpineanu Domn, broșura recomandă pe—Ștefan Balăceanu și critica pe alți candidați, crușînd intrucitva pe G. Bibescu.

2) Era Neamț.

3) Despre Carol XII vezi V. A. Ureche, *Istoria școalelor*, II p. 227.

d. Cogălniceanul care poate să aibă mai multă influență asupra lui Donici. Cere asemenea și *Spovedania*.

Înștiințează-mă de ai dat cele două eczemplare.

Mai alaltăeri, aflindu-mă la d. Vilara, îmi spuse cu un fel de mirare ¹⁾ că Valian s'a întors și că a venit pînă în zio să-i facă vizită. Nimeni nu putea înțelege cum un om gonit peste graniță a avut corajul să se întoarcă. Dar el nici că să turbură cu asemenea idei și mergea pă la toți, zicînd că a venit să să așaze aici. Însă Costache Dorobanțul, ce era pornit la vînătoare după dinsul, îl întilni în seara acea și îl porni de unde venise ²⁾.

S'a isprăvit hîrtia, dar tot ți aș mai scri.

. Multe închinăciuni D. D. Alexandri și Cogălniceanu.

Al tău prieten

Gr. Alexandrescu.

XIII. ³⁾

(1842, iarna).

Je t'écris à la hâte. Je suis sûr que tu ne m'en voudras pas; mais que veux tu, cher ami, j'ai reçu ta lettre aujourd'hui matin et je n'ai pas eu le temps de copier des vers. Patience! ça se fera la semaine prochaine.

Tu me demandes ce qu'on parle de toi; rien, absolument rien et pour une raison très simple, c'est que je ne vois personne. Depuis ton départ je n'ai été ou plutôt je n'ai trouvé qu'une seule fois la Pernet. Elle a été malade; mais à présent elle est bien.

Tu sais qu'on préparait un grand bal à la cour. Il a été donné et j'y ai assisté par curiosité. Mr Stirbei voyant un jeune homme dans la foule l'a accosté en le prenant pour toi et a causé quelques instants avec lui, j'ai été enchanté de la méprise...

Il faut savoir que depuis ton départ je ne fais que flaner toute la journée, tant je m'ennuie!

Embrasse de ma part nos chers amis et fais mes compliments à Mr. Pecolt ⁴⁾.

Écris-moi aussi pour la négociation dont je t'ai chargé.

Tu m'obligeras beaucoup en empêchant qu'on imprime mes vers et en m'envoyant le plus tôt les premières feuilles de l'Album. Ton ami

Gr. Alexandresco.

1) În broșura *Episode* etc., Vaillant îl numise pe Vilara un intrigant în serviciul Rusiei. Avea deci de ce să să mire omul!

2) Vaillant părăsise țara în urma complotului (încă nelămurit bine) dela 1840. În 5 Nov. plecă din București, în 13 Iulie 1841 din Moldova. (Cele două date după un memoriu al lui, foare volantă, la Academie).

3) Cu ortografia corectată, ca și celelalte franțuzești ce urmează.

4) Poștarul.

XIV.

1843, Martie, 2.

Să vede că este o fatalitate pentru toate lucrurile care le anonarisești și că să află scris în cartea soartei ca nici una să nu le împlinească. De pildă : mi-ai scris că poeziile mele vin nu știu cu cine și n'au venit ; mi-ai scris că îmi trimiți *Spovedania* și nu mi-ai trimis-o ; mi-ai scris că ești gata să dai priunțului eczemplarile cete-am rugat și nu i le-ai dat ; în sfârșit îmi făgăduiești o zină, o pianistă frumoasă și aici ea nu vine ! Dracu să ia făgăduelile omeniești.

Mărturisesc că astădată n'aveam de gând să-ți scriu, ca să nu-ți fac reproșuri ; dar, vorbind eri despre tine cu D. Beldiman, cu care am avut cinstea a prînzi la D. Știrbei și găsindu-l dispozat să se încarce cu o scrisoare, nu mă putui înprotivi la o asemenea ispită ¹⁾.

Mă mir cum zici că n'ai primit de o lună scrisori în vreme ce nu e doă săptămîni de cînd ți-am trimis proiectul mănăstirilor.

Cărți nu s'au tipărit mai nici una în anul trecut, iar cît pentru forma alegerii mitropolitului caută'n regulamentul organic care negreșit trebuie să să fi afind și acolo.

Îmi pare rău că n'a mai eșit până acum jurnalul vostru, căci am făgăduit la niște dame să le citesc critica poeziilor mele.

Păcat că nu ești aici să vezi mulțimea versurilor în formă de ode care să fac pe toate zilele pentru priunțul nostru. Dar ș'au găsit poeții pe dracu, căci mi să pare că nu le plătește și nici nu prea îi plac. Mai deunăzi m'am dus și eu cu lumea la palat, spre închinăciune. M. S. după ce îmi adresă cîteva vorbe îmi zise : «Mi-a adus D. Genilie versuri ²⁾. Dar părerea mea este că nu trebuie să facă nimeni versuri, cînd nu are darul acesta de la natură». Slabă incurajare pentru D. Genilie care să afla de față...

Eu o să mă mut de la voi..

Sărută din partea mea miinele Doamnei Marii Rîjnovanu și demoazelii și iarăș din partea mea înbrățișază pe D. D. Coğălniceanu și Alexandri, silindu-i să-mi trimită poeziile. Adio ! Al tău prieten

Gr. Alexandrescu

P. S. Uитай să te heretisesc pentru rangul ce ai priimit.

1) Vornicul Beldiman adusese lui Bibescu scrisoarea de salutare a lui Mihai Sturza și invitarea de-a se înîlni cu Domnul Moldovii. *Domnia lui Bibescu* de G. Bibescu, I, 187.

2) I. Genilie era profesor de geografie și hronologie la Sf. Sava.

XV.

(Fără dată. Scrisă înainte de 12 Februarie 1843).

Iubite Iancule!

.... Cit pentru cărțile tipărite în anul trecut, știi că nu sînt tocmai prieten cu Iliad, ca să-i ceiu o asemenea însemnare; apci sînt sigur că nu s'a tipărit mai nimic și nu știu de ce socotiți că jurnalul vostru nu poate eși fără a fi înbogățit cu asemenea sărăcii¹⁾.

Vineri la 12 să face întronarea Domnului nostru²⁾...

Cu expediția viitoare mă voiu sili să-ți trimit și celelalte însemnări și îți voiu scri mai pã larg, căci acum ideile mele sînt cu totul paralizate sau, ca să zic mai bine, împărțite pã ici, pã coala și mă aflu în aceeași stare a sufletului cu un prieten al meu din Moldova.

Recomandeză-mă la suvenirul afurisitei și al celorlalte cunoștințe și silește-te odată pentru totdeauna de împlinește dorințele prietenului tău

Gr. Al.

(Va urma)

1) Era vorba de reproduceri și critice în *Propășirea*. Interesantă este condamnarea cuprinsă în vorba „sărăcii”.

2) Intronarea s'a făcut Duminică în 14 Februarie.